

DECIZIE

06 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

examinând recursurile declarate de Centrul Național de Expertize Judiciare și avocatul Corina Stratan, în interesele lui Leonid Dornean, împotriva deciziei din 25 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Leonid Dornean împotriva Centrului Național de Expertize Judiciare cu privire la restituirea sumei,

c o n s t a t ă :

La data de 11 septembrie 2014, avocatul Corina Stratan, în interesele lui Leonid Dornean a depus cerere de chemare în judecată împotriva Centrului Național de Expertize Judiciare solicitând inițial încasarea sumei de 1610 lei cu titlu de plata pentru efectuarea expertizei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că prin încheierea din 11 octombrie 2011 a judecătoriei Edineț, adoptată în pricina civilă la acțiunea Lidiei Dornean împotriva lui Leonid Dornean cu privire la partajul averii, s-a dispus numirea unei expertize în construcții a bunului imobil amplasat în s. Trinca, r1 Edineț.

La data de 15 mai 2012, a parvenit pricina civilă cu încheierea din 11 octombrie 2011 a judecătoriei Edineț, în adresa Centrului Național de Expertize Judiciare, iar la data de 25 mai 2012 Leonid Dornean a achitat suma de de 1610 lei pentru efectuarea expertizei.

Menționează că, din momentul achitării serviciilor pentru efectuarea expertizei și expedierii dovezii de plată trecuse 9 luni, însă Centrul Național de Expertize Judiciare nu a întreprins nici o măsură în vederea efectuării expertizei ordonate.

Indică că, în baza avizului Centrului Național de Expertize Judiciare din data de 21 ianuarie 2013, a fost înștiințat ca la data de 08 februarie 2013 să se prezinte în mod obligatoriu la sediul Centrului Național de Expertize Judiciare, unde i s-a comunicat că trebuie să asigure expertii cu un mijloc de transport în vederea efectuării lucrărilor necesare la fața locului.

Susține că, nu dispune de mijloc de transport, însă a comunicat că poate achita

biletul tur-retur cu transportul public experților în vederea deplasării la locul destinat, însă, din motive neîntemeiate, experții au refuzat deplasarea cu microbuzul, solicitând deplasarea numai cu taxiul.

Afirmă că, la înștiințarea despre plata taxei de stat, Centrul Național de Expertiză Judiciară nu l-a prevenit despre reținerea unei sume de bani din cuantumul taxei de stat, în cazul în care nu va fi efectuată expertiza.

Consideră că, experții Centrului Național de Expertize Judiciare nefondat au refuzat deplasarea la fața locului, deoarece transportul cu taxiul nu este una obligatorie.

Opinează că, organizația de stat nu are dreptul să refuze îndeplinirea obligațiilor, în condițiile când Centrul Național de Expertize Judiciare l-a obligat să aducă o serie de documente, extrase, informații care au putut fi obținute numai prin plata unor taxe de stat obligatorii, antrenând cheltuieli suplimentare, sarcini pe care le-a îndeplinit.

Argumentează că, refuzul Centrului Național de Expertize Judiciare de a efectua expertiza ordonată, a generat tergiversarea examinării cauzei civile privind partajarea averii. În consecință, s-a aflat în imposibilitate de a se folosi de cota sa parte din bunul imobil ce-i revine, fiindu-i cauzate impedimente de fosta soție, din motiv că instanța de judecată nu s-a pronunțat asupra partajului averii.

Relatează că, Centrul Național de Expertize Judiciare nu a returnat taxa achitată, deși a fost somat de nenumărate ori în vederea resituirii banilor. Centrul Național de Expertize Judiciare refuză să restituie integral suma achitată, motivând că în baza Hotărârii Guvernului nr. 1052 din 12 septembrie 2006, se reține 30 % din suma achitată (cheltuielile efectuate de Centrul Național de Expertize Judiciare pentru primirea, înregistrarea, cercetarea materialelor, pentru întocmirea procesului verbal).

În opinia sa, însăși pîrîtul este vinovat de imposibilitatea realizării expertizei ordonate prin încheiere judecătorească, în condițiile când este pensionar și nu are posibilitatea materială de a suporta cheltuieli de deplasare a experților la fața locului. Din motivul refuzului efectuării expertizei conform încheierii instanței judecătorești, s-a adresat la Oficiul teritorial Edineț, achitînd repetat taxa de stat.

În cadrul judecării pricinii, reclamantul Leonid Dornean, prin cereri, și-a majorat și concretizat pretențiile, solicitînd în final încasarea din contul Centrului Național de Expertize Judiciare în beneficiul său a sumei de 102 lei cu titlu de taxa de stat la depunerea cererii de chemare în judecată în cauză, a sumei de 1610 lei cu titlu de taxa de stat pentru efectuarea expertizei, iar cu titlu de cheltuieli: suma de 58,90 lei pentru corespondența recomandată, suma de 1462, 85 lei pentru documentele solicitate de pîrît, suma de 65,50 lei pentru efectuarea fotocopiilor, suma de 50 lei pentru eliberarea duplicatului de la Banca de Economii, suma de 4612,60 lei cu titlu de cheltuieli pentru deplasare la Oficiul Cadastral Teritorial Edineț și Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău, suma de 11592 lei cu titlu de dobîndă de întîrziere pentru perioada 25 mai 2012- 02 iulie 2015 pentru împrumutul de la Eleonora Colescic a sumei de 1610 lei și achitate pentru efectuarea expertizei, iar în total suma de 19553 lei.

Prin hotărîrea din 14 iulie 2015 a judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău s-a admis acțiunea parțial și s-a încasat de la Centrul Național de Expertiză Judiciară în

beneficiul lui Leonid Dornean suma de 1127 lei cu titlu de plată pentru efectuarea expertizei și taxa de stat în mărime de 102 lei; în rest pretențiile au fost respinse.

Prin decizia din 25 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul depus de Centrul Național de Expertiză Judiciară; s-a admis apelul depus de Leonid Dornean; s-a modificat hotărârea din 14 iulie 2015 a judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău în partea încasării sumei de 1127 lei cu titlu de plată pentru efectuarea expertizei prin majorarea acesteia la suma de 1610 lei, în rest fiind menținută hotărârea din 14 iulie 2015 a judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău fără modificări.

La data de 22 ianuarie 2016, Centrul Național de Expertiză Judiciară a declarat recurs împotriva deciziei din 25 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În susținerea recursului s-a invocat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

Susține că, este o instituție subordonată Ministerului Justiției al RM, iar conform art. 4 alin.(1) pct.13 al Legii taxei de stat, nr. 1216 din 03 decembrie 1992, sunt scutiți de la plata taxei de stat și astfel, instanța de fond greșit a încasat taxa de stat, fiind eronat respins apelul în această parte.

Menționează că, instanța de apel nu a motivat respingerea cererii de apel depuse de Centrul Național de Expertiză Judiciară, iar în opinia sa, este inadmisibilă limitarea la reproducerea în decizie a hotărârii apelate, apelul declarat, ori la constatarea netemeinicii apelului.

Consideră că, prin modificarea hotărârii primei instanțe, instanța de apel a ignorat nu doar unul din principiile generale ale dreptului, ci și prevederile unor acte normative care stabilesc modalitatea de efectuare a expertizei.

Remarcă că, nu au refuzat și nu refuză restituirea sumei de 1127 lei, ce constituie 70% din suma achitată de Leonid Dornea pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare, fiind informat în repetate rânduri despre faptul că este în drept să depună sau să expedieze o cerere privind restituirea sumei achitate pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare, cu anexarea documentelor necesare. La depunerea cererii menționate, în opinia recurentului, ar fi dispărut necesitatea adresării în instanța de judecată.

Argumentează că, decizia instanței de apel în partea modificării hotărârii din 14 iulie 2015 a judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău, prin majorarea cuantumului sumei încasate de la 1127 lei pînă la 1610 lei, este neîntemeiată și nemotivată.

Declară că, faptul necomunicării solicitantului la efectuarea plăților pentru expertiză, despre o eventuală reținere din suma achitată nu poate fi reținut drept argument în folosul acestuia, deoarece o astfel de modalitate este reglementată de legislația procedurală. Necunoașterea legii de către solicitanții expertizelor, nu-i exonerează de răspundere și nu poate servi drept temei pentru restituirea integrală a sumei achitate, ori din moment ce aceștia achită taxa pentru efectuarea expertizei, își expun tacit acordul cu condițiile prestabilite de legislația în vigoare și își asumă obligațiile ce le revin.

Invocă că, în baza prevederilor art.23 alin. (2) al Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale nr.1086 din 23 iunie 2000, în cazul în care se impune necesitatea efectuării unei expertize la fața locului sau la

locul aflării obiectului ce urmează a fi examinat, era obligat să-i asigure expertului deplasarea spre obiectul cercetării și înapoi, accesul liber la obiectul respectiv, precum și condiții optime pentru lucru. Ori, la momentul prezentării la sediul, Leonid Dornean a menționat că nu dispune de transport, nu a adus careva dovezi privind posibilitatea asigurării deplasării expertului spre/de la obiect în aceeași zi, cum ar fi bilete de călătorie tur-retur, scrisori de la stațiile auto precum că există rute directe (care ar permite revenirea în aceeași zi, pînă la sfîrșitul programului de lucru al CNEJ), etc.

La data de 25 ianuarie 2016, avocatul Corina Stratan, în interesele lui Leonid Dornean a declarat recurs împotriva deciziei din 25 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, solicitînd casarea parțială a acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel în partea respingerii pretențiilor privind încasarea cheltuielilor suportate este neîntemeiată, lipsită de temei juridic și adoptată cu aplicarea eronată a normei de drept material.

Opinează că, în partea deciziei contestate, instanța de apel nu a aplicat legea ce urma a fi aplicată, iar soluția adoptată afectează și atentează în mod direct asupra drepturilor sale în ceea ce ține de compensarea cheltuielilor suportate într-un proces de judecată.

Consideră că, din moment ce instanța de apel a admis integral pretenția sa de încasare a sumei de 1610 lei, urma să admită și încasarea cheltuielilor de judecată pe care le-a suportat în procesul de judecată, care sunt determinate și confirmate.

Solicită încasarea cheltuielilor suportate în procesul civil, atât în instanța de fond, cât și în instanțele de apel și de recurs, compuse din cheltuielile invocate și demonstrate prin acte în cererea de chemare în judecată, actualizate și în cererea de apel, fiind în total de 18689 lei, suplimentar solicitînd suma de 1665 lei pentru dobînda achitată Eleonorei Colesnic pentru perioada 25 octombrie 2015 pînă la data de 25 ianuarie 2016 și suma de 966 lei, pentru cheltuielile de transport.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 25 noiembrie 2015.

Astfel, Centrul Național de Expertiză Judiciară a declarat recurs la data de 22 ianuarie 2016, iar avocatul Corina Stratan, în interesele lui Leonid Dornean, a declarat recurs la data de 25 ianuarie 2016, ceea ce denotă că recursurile sunt declarate în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 martie 2016 completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursurile declarate de avocatul Corina Stratan, în interesele lui Leonid Dornean și de Centrul Național de Expertize Judiciare și va menține decizia instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Conform art. 1 alin.(1) al Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico legale nr. 1086 din 23 iunie 2000, expertiza judiciară este o activitate științifico-practică și constă în efectuarea de către expert, în scopul aflării adevărului, a unor cercetări privind obiectele materiale, organismul uman, fenomenele și procesele ce ar putea conține informații importante despre circumstanțele cauzelor examinate de organele de urmărire penală și de instanța judecătorească.

Conform art. 15 alin.(1) al Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico legale nr. 1086 din 23 iunie 2000, expertiza judiciară se efectuează la ordonarea organului de urmărire penală, a procurorului, a organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravențiile administrative, a instanței judecătorești din oficiu sau la cererea părților, în conformitate cu legislația de procedură penală, de procedură civilă, legislația cu privire la contravențiile administrative și cu prezenta lege.

Conform art. 15² alin. (3) al Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico legale nr. 1086 din 23 iunie 2000, expertiza în cauzele civile, precum și constatarea tehnico-științifică se efectuează de către expert numai după achitarea taxei respective de către partea indicată de organul care a dispus efectuarea expertizei ori de persoana fizică sau juridică care a solicitat efectuarea constatării.

Conform art. 23 alin.(2) al Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico legale nr. 1086 din 23 iunie 2000, În cazul în care se impune necesitatea efectuării unei expertize la fața locului sau la locul aflării obiectului ce urmează a fi examinat, ordonatorul acesteia este obligat să-i asigure expertului deplasarea spre obiectul cercetării și înapoi, accesul liber la obiectul respectiv, precum și condiții optime pentru lucru.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Colegiul consideră justă concluzia instanței de apel în partea modificării hotărîrii din 14 iulie 2015 a judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău în partea cuantumului sumei încasate de la 1127 lei la 1610 lei, în următoarele circumstanțe.

Din materialele cauzei rezultă că prin încheierea din 11 octombrie 2011 a judecătoriei Edineț, s-a dispus efectuarea expertizei tehnice de partajare a casei de locuit amplasată în sat.Trinca, rl Edineț, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Lidia Dornean împotriva lui Leonid Dornean cu privire la partajul averii (Vol. I, f.d.70-71).

Conform aceleași încheieri cheltuielile pentru efectuarea expertizei au fost puse pe seama lui Leonid Dornean (Vol.I, f.d.71).

Astfel, la data de 25 mai 2012, Leonid Dornean a achitat suma de 1610, 00 lei pentru efectuarea expertizei tehnice, ceea ce se confirmă prin ordinul de plată nr. 154 din 25 mai 2012 (Vol.I, f.d.8).

Prin răspunsul Centrului Național de Expertize Judiciare nr. 3753 din 10 august 2012, la cererea lui Leonid Dornean din 08 august 2012, lui Leonid Dornean i s-a comunicat că din momentul achitării taxei de stat pentru efectuarea expertizei, aceasta a fost inclusă în graficul de lucru și că va fi efectuată conform consecutivității parvenirii materialelor, cu specificarea că din motivul numărului mare de expertize judiciare în proces de lucru, va fi posibilă nu mai devreme de luna decembrie 2012 (Vol. I, f.d.11).

Din răspunsul Centrului Național de Expertize Judiciare nr. 111 din 04 ianuarie 2013, la adresarea lui Leonid Dornean din 03 ianuarie 2013, rezultă că efectuarea investigației vizuale a obiectului în litigiu, este planificată pentru luna ianuarie –februarie 2013 (Vol. I, f.d.12).

Conform solicitării nr. 341 din 21 ianuarie 2013 a Centrului Național de Expertize Judiciare, s-a solicitat părților la proces asigurarea accesului la imobilul în litigiu pentru data de 08 februarie 2013 cu prezența obligatorie la ora 08:00 a persoanei ce a achitat taxa de stat pentru efectuarea expertizei –Leonid Dornean, la sediul Centrului Național de Expertize Judiciare, în privința asigurării transportării expertilor spre/de la obiect (Vol. I, f.d.13).

Din plîngerea lui Leonid Dornean în adresa Centrului Național de Expertize Judiciare la data de 19 februarie 2013, rezultă că la data de 08 februarie 2013 la ora 08:00 a fost prezent la sediul Centrului Național de Expertize Judiciare și a comunicat că nu are transport personal, doar că e dispus să suporte cheltuielile tur-retur pentru transportul public ce se deplasează direct în sat. Trinca (Vol. I, f.d.14-15).

Conform răspunsului nr. 3135 din 05 iunie 2013 a Centrului Național de Expertize Judiciare, la petiția lui Leonid Dornean datată cu 03 iunie 2013, i s-a comunicat lui Leonid Dornean că obiectul nu a fost examinat din motivul neasigurării transportului direct la obiect și respectiv pricina civilă a fost remisă judecătoriei Edineț cu procesul verbal privind imposibilitatea efectuării expertizei (Vol.I, f.d.108).

La caz, Colegiul consideră relevantă constatarea instanței de apel precum că Centrul Național de Expertize Judiciare neîntemeiat a refuzat efectuarea expertizei, în condițiile când Leonid Dornean a efectuat plata taxei de stat pentru efectuarea

expertizei dispuse prin încheierea din 11 octombrie 2011 a judecătoriei Edineț, fapt menționat și supra.

Mai mult, Centrul Național de Expertize Judiciare la stabilirea taxei pentru efectuarea expertizei, rezultă din Nomenclatorul lucrărilor efectuate și serviciilor prestate contra plată de Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției și mărimea tarifelor pentru aceste servicii-Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului al RM nr. 1052 din 12 septembrie 2006.

În acest context, Colegiul precizează că la stabilirea taxei, Centrul Național de Expertize Judiciare ia în considerare anticipat și cheltuielile care urmează a fi suportate, care includ și serviciile pentru transport, în condițiile când în încheierea de numire a expertizei se indică și locul aflării bunului imobil supus cercetării.

Conform art. 21 alin. (5) Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico legale nr. 1086 din 23 iunie 2000, în cazul în care, în cursul efectuării cercetărilor respective, expertul a constatat că materialele puse la dispoziția lui pentru a întocmi raportul de expertiză sînt insuficiente sau nu sînt precise, el redactează un proces-verbal privind imposibilitatea întocmirii unui astfel de raport.

În speță, imposibilitatea efectuării expertizei solicitate este axată pe faptul că Leonid Dornean nu ar fi asigurat transport tur/retur la obiectul cercetării, pe cînd în condițiile normelor precitate se indică expres cazul întocmirii procesului-verbal privind imposibilitatea efectuarea expertizei, iar neasigurarea transportului la obiect nu cade sub incidența Legii menționate.

În consecință, Centrul Național de Expertize Judiciare urmează a restitui lui Leonid Dornean integral suma taxei de stat în mărime de 1610, 00 lei, fapt corect concluzionat și de instanța de apel.

Cu referire la concluzia primei instanțe precum că suma care urmează a fi restituită de Centrul Național de Expertize Judiciare este de 1127 lei, care constituie 70% din suma achitată, Colegiul o consideră eronată.

În această ordine de idei, Colegiul reține că în conformitate cu prevederile Anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului al RM nr. 1052 din 12 septembrie 2006, la întocmirea procesului-verbal privind imposibilitatea de a întocmi un raport de expertiză, persoanei respective i se reține 30% din suma achitată (cheltuielile efectuate de Centrul pentru primirea, înregistrarea, cercetarea materialelor pentru întocmirea procesului-verbal).

Totodată, Colegiul relevă că la caz imposibilitatea efectuării expertizei nu poate fi pusă pe seama lui Leonid Dornean și astfel nu poate fi obligat la plata celor 30% din suma achitată, în condițiile cînd legea stabilește expres cazurile de refuz și de imposibilitate a efectuării expertize, iar neasigurarea transportului de către solicitantul expertizei nu constituie temei de imposibilitate a efectuării expertizei și nu poate fi echivalată cu lipsa informațiilor necesare ca urmare a neasigurării transportului, în condițiile cînd însăși accesul la obiect nu a fost blocat.

Colegiul consideră irelevant argumentul Centrului Național de Expertize Judiciare precum că solicitantul prin achitarea taxei pentru efectuarea expertizei își exprimă tacit acordul cu condițiile prestabilite conform legislației în vigoare și își asumă obligația, deoarece Centrul Național de Expertize Judicare la avizarea

solicitantului cu privire la achitarea taxei pentru efectuarea expertizei, urmează a preîntîmpina solicitantul și despre posibilitatea suportării unor cheltuieli suplimentare, după caz, sau despre o eventuală reținere.

De asemenea, Colegiul ia în considerare și faptul că în baza art. 23 alin.(2) al Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico legale nr. 1086 din 23 iunie 2000, ordonatorul expertizei este obligat să-i asigure expertului deplasarea spre obiectul cercetării și înapoi, accesul liber la obiectul respectiv, precum și condiții optime pentru lucru.

În speță, ordonatorul este instanța de judecată, însă expertiza a fost numită la solicitarea lui Leonid Dornean, ceea ce presupune că chestiunea asigurării deplasării la obiectul supus expertizei are loc prin intermediul instanței de judecată.

Mai mult, în condițiile art. 34 alin. (5) la Legii enunțate supra, solicitanții expertizei, în dependență de situația materială, pot beneficia de reducerea cheltuielilor pentru efectuarea expertizei, posibilitate despre care urma a fi informat și solicitantul la avizarea acestuia.

La caz, Colegiul decelează că Leonid Dornean nu a refuzat suportarea cheltuielilor pentru transport, exprimîndu-și acordul la suportarea acestora cu transportul public pentru biletul tur/retur, deoarece nu dispune de transport personal.

Colegiul apreciază ca fiind irelevantă constatarea primei instanțe precum că transportul public propus experților de către Leonid Dornean nu ar garanta deplasarea în siguranță a experților, condițiile optime de muncă și revenirea acestora la sediu este efectuată cu grad de probabilitate, deoarece careva probe care să ateste caracterul peremptoriu al concluziei date lipsesc.

În consecință, Colegiul apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind restituirea integrală a sumei de 1610 lei, achitată de către Leonid Dornean pentru expertiză.

Totodată, Colegiul consideră justă concluzia instanțelor ierarhic inferioare referitor la respingerea cerințelor lui Leonid Dornean înaintate Centrului Național de Expertize Judiciare ce țin de compensarea cheltuielilor constituite din suma de 58,90 lei pentru corespondența recomandată, suma de 1462,85 lei pentru documentele solicitate de pîrît, suma de 65,50 lei pentru efectuarea fotocopiilor, suma de 50 lei pentru eliberarea duplicatului de la Banca de Economii, suma de 4612,60 lei cu titlu de cheltuieli pentru deplasare la Oficiul Cadastral Teritorial Edineț și Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău, suma de 11592 lei cu titlu de dobîndă de întîrziere pentru împrumutul de la Eleonora Colescic a sumei de 1610 lei și achitate pentru efectuarea expertizei.

În acest sens, Colegiul relevă prevederile art. 9 alin. (1) lit.a) al Legii cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico legale nr. 1086 din 23 iunie 2000, conform cărora expertul judiciar are dreptul să ia cunoștință, în condițiile legii, de materialele din dosar, să solicite materiale suplimentare necesare pentru întocmirea raportului de expertiză.

Astfel, în condițiile legii, solicitantul expertizei are obligația de a prezenta materiale suplimentare care sunt necesare efectuării expertizei solicitate, ceea ce presupune suportarea unor cheltuieli suplimentare pentru pregătirea materialului de lucru.

În atare circumstanțe nu poate fi solicitată recuperarea cheltuielilor suportate pentru prezentarea actelor, înscrisurilor suplimentare, necesare efectuării expertizei dispuse.

La acest capitol, Colegiul consideră relevantă concluzia instanțelor ierarhic inferioare precum și argumentul pârîtului referitor la faptul că la solicitarea efectuării expertizei, solicitantul își asumă și obligații, pe lângă drepturile de care beneficiază.

Colegiul apreciază ca fiind nefondată cerința lui Leonid Dornean privind recuperarea dobînzii de întârziere, conform recipisei din 24 mai 2012 privind împrumutul sumei de 1610 lei de la Eleonora Colesnic pe un termen de șase luni pentru efectuarea expertizei, conform poziției reclamantului.

În această ordine de idei, Colegiul remarcă lipsa legăturii cauzale între neefectuarea expertizei solicitate și neonorarea obligațiilor asumate de Leonid Dornean față de Eleonora Colesnic, conform recipisei menționate, deoarece acestea sunt independente și nu se exclud una pe alta.

Respectiv, onorarea obligațiilor în cazul procesului de efectuare a expertizei dispuse, nu-l scutesc pe Leonid Dornean de onorarea obligațiilor asumate conform altor raporturi, în caz de existență a acestora.

La fel, Colegiul consideră justă constatarea instanței de apel precum că nu sunt relevante cheltuielile de deplasare solicitate de a fi recuperate de către reclamant și sunt lipsite de suport juridic, în condițiile cînd Leonid Dornean nu a justificat necesitatea și oportunitatea acestora. Mai mult, unele bilete de călătorie prezentate se repetă, nu sunt indicate date despre itinerarul deplasării, ceea ce pune la dubii veridicitatea acestora.

Tot aici, este de menționat că reclamantul în cadrul examinării pricinii a înaintat și cereri de concretizare a pretențiilor, care în condițiile art. 56 Cod de procedură civilă, generează dreptul părții oponente de a solicita termen suplimentar pentru a lua cunoștință de cererea prezentată și anexele acesteia pentru a prezenta probe și argumente contra, în caz de dezacord.

În speță, Colegiul ia în considerare și faptul că amînarea procesului și respectiv suportarea cheltuielilor de deplasare a avut loc și în rezultatul solicitării părții reclamante, conform procesului verbal al ședinței de judecată, ceea ce atestă că este irelevantă solicitarea lui Leonid Dornean privind recuperarea cheltuielilor de transport.

Colegiul precizează și faptul că expedierea corespondenței recomandate în adresa instituțiilor este o opțiune și un drept al părților, dar nicidecum o obligație a acestora și astfel este nejustificată solicitarea lui Leonid Dornean privind recuperarea cheltuielilor pentru corespondența recomandată.

În consecință, Colegiul consideră nejustificate argumentele recurentului Leonid Dornean conform recursului declarat în partea neîncasării cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 94 alin.(1), (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut cîștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîtului – proporțional părții respinse din pretențiile

reclamantului. Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.

În ceea ce privește cheltuielile de deplasare invocate de Leonid Dornean în instanța de recurs, rezultând din prevederile art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă, rămân pe seama recurentului Leonid Dornean.

Colegiul consideră eronat argumentul recurentului Centrul Național de Expertize Judiciare precum că greșit s-a dispus încasarea taxei de stat în mărime de 102 lei din contul Centrului Național de Expertize Judiciare în beneficiul reclamantului.

Conform prevederilor pct. 6 al Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului al RM nr. 1052 din 12 septembrie 2006, sursele de finanțare a activității Centrului sînt alocările de la bugetul de stat și mijloacele încasate de la persoanele juridice și fizice pentru efectuarea expertizelor judiciare, constatările tehnico-științifice și altor genuri de activitate.

La caz, Colegiul relevă că suma de 102 lei a fost achitată de către Leonid Dornean cu titlu de taxă de stat la depunerea acțiunii în instanța de judecată, iar în condițiile cînd acțiunea acestuia a fost admisă parțial, instanțele ierarhic inferioare corect au concluzionat asupra încasării cu titlu de cheltuieli de judecată taxa de stat achitată în sumă de 102 lei din contul Centrului Național de Expertize Judiciare în beneficiul lui Leonid Dornean.

Colegiul reține că pîrîtul este obligat la plata cheltuielilor de judecată, rezultând din prevederile art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă.

De asemenea, Colegiul ia în considerare și faptul Centrul Național de Expertize Judiciare este finanțat de la bugetul de stat, conform pct. 6 al Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului al RM nr. 1052 din 12 septembrie 2006, însă la soluționarea repartizării cheltuielilor de judecată între părți, rezultând din prevederile art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă, nu sunt aplicabile prevederile art. 85 alin (1) lit. i) Cod de procedură civilă și art. 4 alin. (1) pct.13 al Legii taxei de stat, nr. 1216 din 03 decembrie 1992.

Astfel, Colegiul reiterează că art. 85 alin.(1) lit. i) Cod de procedură civilă în coroborare cu art. 4 alin. (1) pct.13 al Legii taxei de stat, nr. 1216 din 03 decembrie 1992, atestă scutirea Centrului Național de Expertize Judiciare de la plata taxei de stat la depunerea acțiunilor în instanța de judecată, precum și la contestarea hotărîrilor judecătorești.

Însă nu există un cadru legal care să reglementeze că partea scutită prin lege de la plata taxei de stat, ar fi scutită și de la plata cheltuielilor de judecată.

La caz, Colegiul precizează și faptul că instituțiile finanțate de la bugetul de stat, care figurează în calitate de pîrîți și acțiunea reclamantului se admite, sunt pasibile la plata taxei de stat, prin încasarea acesteia în beneficiul reclamantului.

În consecință, Colegiul consideră lipsit de suport juridic argumentul recurentului Centrul Național de Expertize Judiciare precum că greșit s-a dispus încasarea taxei de stat.

Colegiul notează și faptul că în cadrul judecării pricinii, instanța de judecată a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea

drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

În circumstanțele de fapt și de drept menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursurile declarate de avocatul Corina Stratan, în interesele lui Leonid Dornean și de Centrul Național de Expertize Judiciare și va menține decizia contestată.

În baza celor expuse, în conformitate art. art. 445 alin. (1) lit. a), 445 alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de avocatul Corina Stratan, în interesele lui Leonid Dornean.

Se respinge recursul declarat de Centrul Național de Expertize Judiciare.

Se menține decizia din 25 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Leonid Dornean împotriva Centrului Național de Expertize Judiciare cu privire la restituirea sumei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală